

Nr 55.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1919 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om ändring i fastställda grunder för resekostnadsersättning till riksdagens ledamöter för resa till och från riksdagen.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 176, har herr *Molin* hemställt, »att riksdagen med upphävande av alla tidigare beslut rörande resekostnadsersättningen till och från riksdagen måtte besluta, att sådan ersättning, dock utan beräkning av dagtraktamente, hädanefter skall utgå enligt första klassen i gällande resereglemente».

Till stöd för sin framställning har motionären anfört följande:

»De bestämmelser om ersättning för resekostnad till och från riksdagen, som hittills tillämpats för riksdagens ledamöter, kunna i många hänseenden anses numera särdeles otillfredsställande. Dels hava bestämmelserna utfärdats vid olika tillfällen och hava behövt så många ändringar och tillägg, att det erbjuder svårigheter att taga rätt på dem alla, dels hava de för det mesta tillkommit under så olika förhållanden mot nutidens, att de i många fall icke uppfylla sitt ändamål att verkligen beräkna skälig ersättning för kostnaderna under resan.

De nuvarande bestämmelserna, sådana de tillämpats eller i varje fall stå skrivna, äro följande:

Skjuts: 3 kronor per skjutsmil (bestämt vid 1868 års riksdag, se 9 saml. nr 120).

Angbåt: ersättning för enkel hyttplats (bestämt vid samma riksdag).

Järnväg: å statsbana: avgift för 1 klass å snälltåg (1867 års riksdag). Sådan avgift beräknas även å delar av statsbana, där 1 klass ej förekommer (enligt fullmäktiges i riksgäldskontoret bestämmelse den 15 februari 1894). För resa å *norra stambanan* å längre sträcka än 300 kilometer utgår ersättning för plats i andra klassens vagn å persontåg med tillägg av $3\frac{1}{4}$ öre per kilometer (i en-

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 8 saml. 39 häft. (Nr 55.)

lighet med riksdagens beslut år 1865, i vilket dock orden »blandat tåg» användes).

Avgift för sovkupe å statsbana beräknas, då resan skett med sådant tåg att en dylik avgift måst erläggas (bestämt vid 1895 års riksdag).

Privatbana: ersättning för bästa i taxan för respektive banor upptagna klass (bestämt vid 1881 års riksdag).

Transport av reseffekter beräknas från och med 1900 års riksdag i överensstämmelse med resereglementet i svensk författningssamling, alltså enligt senaste upplaga av detta med 1 krona vid vardera av resans ändpunkter samt vid andra tillfällen, då sådan transport måst verkställas.

Dessutom har vid enstaka tillfällen förekommit:

Båtlega: för vilken ingen riksdagsbestämmelse finnes, men som av vederbörande riksdagsmän upptagits till självkostnadspris.

Efter införandet av provisoriska avgifter å statsbanorna hava bestämmelserna om särskild ersättning per bankilometer för de norrländska riksdagsmännen av sig självt och utan riksdagsbeslut bortfallit, så att alla numera utfå ersättning enligt första klass.

Det torde vara överflödigt att referera de motiv, varpå riksdagen vid varje tillfälle grundat sina beslut, liksom också att mera ingående motivera det olämpliga och otidsenliga förfaringssättet vid beräkningen av riksdagsmännens resekostnader. Särskilt olämplig och orättvis är bestämmelsen om tre kronor per skjutsmil, då maximiskjutslegan ingenstädes här i landet numera upptager ett så blygsamt belopp.

Det synes som borde riksdagen göra rent bord med alla de nu gällande olämpliga bestämmelserna rörande resekostnadsersättningen till och från riksdagen och i stället besluta, att sådan ersättning, dock utan beräkning av dagtraktamente, hädanefter skall utgå enligt första klassen i gällande resereglemente.»

Med anledning av motionen, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, anförde utskottet i en den 6 sistlidna mars till fullmäktige i riksgäldskontoret avlåten skrivelse följande:

»Motionären framhåller bland annat, hursom bestämmelserna i fråga om beräkningen av riksdagsmännens resekostnader vore olämpliga och otidsenliga och att särskilt bestämmelsen om en ersättning av 3 kronor för skjutsmil vore orättvis.

Även utskottet är av den mening, att nu gällande föreskrifter i detta ämne äro delvis föråldrade och icke motsvarande de nuvarande förhållandena, varför de torde bära snarast möjligt underkastas revision, så att den ersättning, som lämnas, mera än vad nu är fallet, motsvarar den verkliga kostnaden.»

Med åberopande härav anhöll utskottet, att fullmäktige, med beaktande av nyssnämnda, liksom i motionen angivna synpunkter, ville låta utarbета och därefter till utskottet inkomma med förslag till ändrade be-

stämmelser rörande ersättning åt riksdagens ledamöter för deras resekostnader till och från riksdagen.

På grund härav hava fullmäktige med skrivelse den 1 innevarande maj överlämnat uppgjort förslag i ämnet, så lydande:

Fullmäktige
i riksgälds-
kontoret.

»Bestämmelser angående resekostnadsersättning åt riksdagens ledamöter.

För resa till och från riksdagen äga riksdagens ledamöter åtnjuta kostnadsersättning enligt följande grunder:

Resa på järnväg:

Avgift för plats i högsta vagnklass, som i tåget framföres.

Resa på fartyg:

Avgift för dubbel hyttplats eller, när hytt icke förekommer, salongsplats.

Resa på landsväg:

Lega för skjuts med två hästar efter i orten gällande pris.

Har vid färd på järnväg riksdagsman nattetid under minst två timmar begagnat sig av plats i sovvagn, utgår gottgörelse för den avgift, han för sådan plats erlagt.

Riksdagsman må vid färd på järnväg tillgodoräkna sig ersättning för resgodsbiljett, berättigande till inskrivning av 25 kilogram resgods.

Vid resa på järnväg eller fartyg äger riksdagsman uppbära ersättning för transport av effekter vid resans början och slut med tre kronor för vardera gången.

Då riksdagsman under pågående riksdag besöker hemorten och jämlikt §§ 12 och 23 riksdagsordningen är berättigad att av statsmedel undfå ersättning för därav föranledd resekostnad, utgår ersättningen därför jämväl på sätt ovan angivits.

Beträffande de särskilda bestämmelser, som ovanstående förslag innehåller, anföra fullmäktige vidare följande.

»Vid resa på järnväg utgår ersättningen till riksdagsmännen för närvarande å statens järnvägar med avgiften för plats i första klass vagn och å enskild järnväg med avgiften för plats i högsta förekommande vagnklass. I dessa föreskrifter torde endast den ändring böra vidtagas, att ersättning må beräknas för högsta vagnklass, som framföres i det tåg, med vilket resan företagits.

Då persontrafiken å statsbanorna i Norrland beträffande vagnsklasserna är ordnad på samma sätt som i övriga delar av landet, finnes ej anledning att bibehålla särskilda bestämmelser rörande reseersättning till de norrländska riksdagsmännen.

Enligt beslut av 1895 års riksdag utgår ersättning för sovvagnsbiljett endast i de fall, att resan skett med sådant tåg, att plats i första klass vagn ej kunnat erhållas, med mindre dylik biljett samtidigt utlösts. Detta stadgande torde ej vara fullt tillfredsställande. För rätt till gottgörelse för sovvagnsbiljett bör enligt fullmäktiges mening fordras, dels att resan ägt rum under natten, dels ock att plats i sovvagn därvid begagnats under en viss minimitid, som lämpligen ansetts kunna sättas till två timmar.

Då särskild avgift numera av statens järnvägar uttages för inskrivning (pollettering) av resgods, har i förslaget intagits stadgande om rätt till gottgörelse för sådan avgift. Stadgandet avser emellertid endast resgods till en vikt av högst 25 kg., och avgift för s. k. resgodsövertikt skulle sålunda icke ersättas.

Ersättningen till riksdagens ledamöter för resa med fartyg har hittills utgått med avgiften för *enkel* hyttplats. Då emellertid samma förmåner torde böra beredas riksdagsman vid resa med fartyg, som med första klass å järnväg har i förslaget införts föreskrift, att ifrågavarande ersättning skall beräknas för *dubbel* hyttplats. Å fartyg, där hyttplatser ej finnas, bör gottgörelsen utgå med avgiften för salongsplats.

Vid resa på landsväg har ersättningen hittills beräknats efter tre kronor för mil, ett belopp, som numera ej på långt när motsvarar den verkliga kostnaden för skjutslega. Riktigast torde vara, att ersättningen utgår efter det pris, som på varje ort måste betalas för skjuts efter två hästar. Den på nämnda sätt bestämda beräkningsgrunden lär böra tillämpas även i det fall, då riksdagsman vid landsvägsresa begagnar sig av annat fortskaffningsmedel än skjuts, t. ex. då resan sker med automobil. Uppgifter rörande å varje ort gällande skjutslega torde kunna anskaffas från länsstyrelserna genom riksgäldskontorets försorg. Den utvägen kan ock tänkas, att riksdagsmännen genom intyg från vederbörande Ortsmyndigheter styrka sina krav på skjutsersättning, svårigheter vid kontrollen torde emellertid i vissa fall kunna uppkomma, men då skjutslegan högst väsentligt varierar i olika landsdelar, hava fullmäktige ej ansett lämpligt föreslå, att en viss i alla fall gällande ersättning för mil skall såsom för närvarande utgå.

Ersättningen för transport av effekter utgår för närvarande, i enlighet med gällande resereglemente, med en krona för varje gång, då sådan transport ägt rum. Även detta belopp synes vara allt för ringa och ej motsvara den verkliga kostnaden. En höjning till tre kronor synes fullmäktige vara väl befogad, dock med den begränsning, att ersättning endast medges vid resans början och slut. Transport av effekter under pågående resa lär nämligen endast sällan förekomma, och rätten att därför utbekomma särskild ersättning har ansetts kunna utan olägenhet bortfalla.

I förslagets sista stycke har stadgats, att kostnadsersättningen för de resor till resp. hemorter, som under riksdagens lopp företagas av riksdagsmännen och

för vilka gottgörelse utgår av allmänna medel, skall beräknas efter samma grunder som ersättningen för resorna till och från riksdagen.

Det torde slutligen böra erinras, att riksdagsman, som vid resa å järnväg eller med fartyg begagnar plats i billigare klass än den, vartill han är berättigad, bör äga rätt att tillgodogöra sig den besparing, som därigenom uppkommer. Detsamma gäller även beträffande sådan besparing, som vid färd på landsväg vinnes genom begagnande av billigare fortskaffningssätt än det, efter vilket ersättningen beräknas.»

Slutligen anföra fullmäktige.

»I detta sammanhang anse sig fullmäktige böra fästa uppmärksamheten därpå, att, sedan Kungl. Maj:t under år 1918 fattat beslut om revision av gällande resereglemente, sakkunniga inom vederbörande departement tillkallats för att avgiva förslag i ämnet. De sakkunnigas arbeten hava ännu ej hunnit avslutas, men deras betänkande torde, enligt vad fullmäktige inhämtat, komma att avgivas under den närmaste tiden. Vid sådant förhållande vilja fullmäktige ifrågasätta, huruvida ej skäl föreligga att avvakta resultatet av de sakkunnigas utredningsarbete, innan nya föreskrifter om riksdagsmännens reseersättning utfärdas. Det synes nämligen fullmäktige lämpligt, att dessa föreskrifter så nära som möjligt ansluta sig till det blivande nya resereglementets bestämmelser.»

Det torde icke kunna förnekas, att gällande bestämmelser angående resekostnadsersättning åt riksdagens ledamöter äro i några avseenden föråldrade. I synnerhet gäller detta ersättning för skjutslega och ersättning för transport av reseffekter. Utskottet tillstyrker antagande av ändrade bestämmelser i båda dessa hänseenden. I fråga om skjutslega har hittills beräknats en ersättning av 3 kronor för mil. Detta belopp torde icke på långt när motsvara den verkliga kostnaden för skjutslegan utan lär det vara riktigast, att ersättning utgår efter det pris, som på varje ort måste betalas för skjuts efter två hästar. Gottgörelse för transport av effekter utgår för närvarande med en krona för varje gång, då en sådan transport ägt rum. Även här synes en höjning vara påkallad och ansluter sig utskottet i denna del till vad fullmäktige föreslagit eller att ersättningen bestämmas till tre kronor med den begränsning, att densamma medges endast vid resans början och slut.

Utskottet.

Motionärens hemställan att riksdagen med upphävande av alla tidigare beslut rörande resekostnadsersättningen till och från riksdagen måtte besluta, att sådan ersättning hädanefter borde utgå enligt första klassen i gällande resereglemente, dock med visst undantag, anser sig utskottet icke kunna biträda. Erinras må att frågan om revision av resereglementet hänskjutits till särskilda sakkunniga, och att förslag i ämnet torde vara att förvänta inom den närmaste tiden.

Utskottet delar därför den uppfattning, till vilken jämväl fullmäktige synas ansluta sig, eller att skäl torde föreligga att avvakta resultatet av de sakkunnigas utredningsarbeten, innan mera genomgripande föreskrifter om riksdagsmännens reseersättning utfärdas. Vid sådant förhållande har utskottet inskränkt sig till att tillstyrka ändring i förenämnda två avseenden.

De av utskottet föreslagna nya bestämmelserna torde böra avse endast resa till och från riksdag och träda i tillämpning omedelbart.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 176, må besluta sådan ändring i gällande bestämmelser för beräkning av resekostnadsersättning åt riksdagens ledamöter, att vid resa till och från riksdag riksdagsman må erhålla gottgörelse *dels* vid resa på landsväg efter i orten gällande pris för skjuts med två hästar, *dels ock* vid resa på järnväg eller fartyg för transport av effekter vid resans början och slut med tre kronor för vardera gången ävensom att dessa bestämmelser genast må vinna tillämpning.

Stockholm den 15 maj 1919.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Wickman, Roos, Enhörning, Hedenström*
och *Modig* samt
av andra kammaren: herrar *Kristensson, Gustafsson* i Örebro, *Bogren, Jonsson* i
Gumboda, *Edbom, Borggren, Lindvall* och *Bäcklund*.